

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 FTR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

12. september 2003

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 19. september 2003 – dagsordenspunkt rådsmøde (konkurrenceevne (det indre marked, industri, forskning)) den 22. september 2003 – vedlægges Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings notat om de punkter, der forventes optaget på dagsordenen fsva forskningsdelen.

Anders Fogh Rasmussen

Samlenotat til Folketingets Europaudvalg med henblik på møde i Rådet (Konkurrenceevne (det indre marked, industri, forskning) den 22. september 2003

Forskningsdelen

Indhold

side

- 9 Bioteknologi: status over gennemførelsen af strategien og køreplanen.
KOM(2003) 96 endelig
– Vedtagelse af rådskonklusioner 2
- 10 Forslag til Rådets beslutning om ændring af beslutning 2002/834/EF om vedtagelse af et særprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration: "Integration og styrkelse af det europæiske forskningsrum" (2002-2006) (stamcelleforskning)
KOM (2003) 390 endelig
– Præsentation ved Kommissionen 4
- 11 Investering i forskning: En handlingsplan for Europa
KOM(2003) 226
– Udveksling af synspunkter
– Vedtagelse af Rådets resolution om investering i forskning med henblik vækst og konkurrenceevne 6
- 12 Forslag til Rådets afgørelse om undertegnelse af rammeaftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Den Europæiske Rumorganisation (ESA)
(retsgrundlag: artikel 170 og artikel 300, stk. 2)
- Status over arbejdet
- (Evt.) Afgørelse om undertegnelse af rammeaftalen 12
- 13 ITER –internationalt forskningsprojekt vedrørende nuklear fusionsenergi
KOM(2003) 215
– Status over arbejdet 14

10. september 2003

VTUF0064

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43

1260 København K

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post vtu@vtu.dk

Netsted www.vtu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 700

Dok-id 224504

Forskningspolitisk Kontor

Lone Heyde

Telefon 3392 9713

Telefax 3311 3620

E-post lhe@vtu.dk

9 Bioteknologi: status over gennemførelsen af strategien og køreplanen.

KOM(2003) 96 endelig

– Vedtagelse af rådskonklusioner

Resumé:

Kommissionens meddelelse om "Biovidenskab og bioteknologi – en strategi for Europa – Rapport om fremskridt og fremtidig udvikling".

KOM(2003) 96 endelig af 5. marts 2003 er en opfølgingsrapport på Kommissionens meddelelse om biovidenskab og bioteknologi - strategi for Europa fra januar 2002 samt rådskonklusioner fra 26. november 2002, hvor sidstnævnte indeholder en køreplan for implementering af strategien.

I udkastet til konklusioner opfordres medlemslandene til at yde deres bidrag til den fælles strategi. Der opfordres endvidere til, at landene bidrager til øget europæisk koordinering, og den af formandskabet planlagte konference i november vil kunne yde et bidrag til det europæiske samarbejde.

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

1. Baggrund

Kommissionen fremlagde den 23. januar 2002 meddelelse om en sammenhængende strategi og handlingsplan for biovidenskaben og bioteknologien i Europa KOM(2002) 27. Konklusioner blev vedtaget i Rådet (konkurrenceevne) den 26. november 2002 indeholdende en køreplan for den videre implementering.

I henhold til rådskonklusionerne af 26. november 2002 skal der rapporteres til Rådet én gang om året, begyndende med 2003, om implementeringen af handlingsplan for strategien for biovidenskaberne og bioteknologien.

Kommissionen har fremlagt en meddelelse, Kom(2003) 96 endelig af 5. marts 2003, som sin første årlige opfølgingsrapport.

2. Indhold

I meddelelsen fra Kommissionen peges på, hvad der er opnået ind til nu i opfølgningen på den europæiske biotek-strategi, hvor der er nye aktiviteter på vej, hvor der er behov for handling. Rapporten giver en række anbefalinger og peger på nye initiativer.

Der peges på, at 6. rammeprogram vil støtte opbygningen af en stærk videnbase i Europa. Desuden peger Kommissionen på, at der er sket fremskridt inden for regulering af Genmodificerede Organismer (GMO'er). Men der er stadig behov for fremskridt for at styrke sektorens konkurrenceevne. Det drejer sig om at styrke forskningen, og at have adgang til kapital, om intellektuel ejendomsret og forsinkelser vedr. godkendelser af GMO'er, hvor Kommissionen peger på, at Europa halter efter USA.

Der peges på behovet for en særlig indsats inden for områderne europæisk forskning, samspillet mellem videnskab og samfund, konkurrenceevne, innovation og intellektuel ejendomsret, genetisk modificerede organismer (GMO'er).

I udkastet til konklusioner opfordres medlemslandene til at yde deres bidrag til den fælles strategi. Der opfordres endvidere til, at landene bidrager til øget europæisk koordinering, og den af formandskabet planlagte konference i november vil kunne yde et bidrag til det europæiske samarbejde.

3. Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig om Kommissionens meddelelse KOM(2003) 96 endelig.

4. Høring i Danmark

Meddelelsen behandles i EF-specialudvalget for forskning.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

5. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Kommissionens meddelelse om "Biovidenskab og bioteknologi – en strategi for Europa – Rapport om fremskridt og fremtidig udvikling". Kom(2003) 96 endelig af 5. marts 2003 har ingen statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

6. Nærhed og proportionalitet

Meddelelsen giver ikke anledning til kommentarer udover de, som kan knyttes til den oprindelige meddelelse fra januar 2002. Kommissionen ønsker ifølge meddelelsen at bidrage aktivt til overvejelserne omkring de etiske og samfundsmæssige spørgsmål og til at tackle udfordringerne på bioteknologiområdet. Det er Kommissionens opfattelse, at disse spørgsmål kun delvist kan tages op af Fællesskabet, for så vidt som de fleste af dem afhænger af mange andre offentlige og private aktører. På nogle områder som produktgodkendelse, beskyttelse af det indre marked, landbrugs- og handelspolitik, har Fællesskabet ifølge meddelelsen enekompetence. På andre områder deler Fællesskabet kompetence med medlemsstaterne. Regeringen vil forholde sig konkret til de forslag, der vil blive udmøntet som et led i handlingsplanen.

7. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Kommissionens meddelelse om "Biovidenskab og bioteknologi – en strategi for Europa – Rapport om fremskridt og fremtidig udvikling". Kom(2003) 96 endelig af 5. marts 2003 blev forelagt for Europaudvalget til orientering i forbindelse med Rådsmødet (Konkurrenceevne (det indre marked, industri og forskning) den 13. maj 2003. Udvalget modtog i den forbindelse samlenotat af 2. maj 2003.

**10 Forslag til Rådets beslutning om ændring af beslutning 2002/834/EF om vedtagelse af et særprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration: "Integration og styrkelse af det europæiske forskningsrum" (2002-2006) (stamcelleforskning)
KOM (2003) 390 endelig
– Præsentation ved Kommissionen**

Resumé:

Forslaget er fremsat i overensstemmelse med aftale mellem Rådet og Kommissionen. Ved beslutning om et særprogram, som beskæftiger sig med genomer og sundhed, blev det aftalt, at nærmere regler for EU-støtte til forskning, der omfatter humane embryoner, skulle fremlægges i begyndelsen af 2003.

Forslaget indebærer, at EU efter nærmere fastsatte regler vil kunne støtte forskning, hvor der anvendes stamceller fra humane embryoner. Forslaget er i store træk på linie med vore nationale regler.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

1. Baggrund

I forbindelse med vedtagelsen af særprogrammet på Rådets møde den 30. september 2002 var Rådet og Kommissionen enige om, at detaljerede regler for gennemførelse af forskningsaktiviteter, der indebærer anvendelse af stamceller fra humane embryoner skal fastlægges inden den 31. december 2003.

Det aftaltes samtidig, at Kommissionen i april 2003 skulle fremlægge oplysninger om de videnskabelige fremskridt på området, indholdet af gældende international og national lovgivning, forskrifter og etiske regler vedr. forskning, som indebærer anvendelsen af stamceller fra humane embryoner.

Kommissionen gennemførte i april en konference, hvor man på grundlag af et oplæg fra Kommissionen drøftede den nye udvikling vedr. anvendelse af embryonale stamceller og perspektiverne for forskning på området. Det var planen efterfølgende at fremlægge det aftalte forslag til særlige regler på

2. Forslagets indhold

Kommissionens forslag er fremlagt med henvisning til traktatens art. 166, stk. 4. Forslaget vedrører et vigtigt forskningsområde i vækst, hvor der både er tale om store forventninger til medicinske anvendelser og komplekse etiske problemstillinger. Det gælder især isolering af embryonale stamceller fra overtallige humane embryoner. Det anføres, at forskning i humane embryonale stamceller og i humane somatiske stamceller supplerer hinanden. Sammenligninger mellem de to typer af celler er centrale for fremme af grundforskningen og vurdere deres potentielle egnethed til medicinske anvendelser.

Kommissionen har foreslået, at der etableres et europæisk register for stamceller. Etableringen af et sådan register vil gøre det lettere for forskerne at få adgang til stamcellelinier. Et register vil være med til at sikre, at der kun etableres stamcellelinier, når det er nødvendigt.

Kommissionen vil i 2005 fremlægge en rapport, som indeholder en vurdering af den stamcelleforskning, der modtager støtte fra fællesskabet.

Forslaget indebærer, at der vil kunne opnås EU-støtte til forsknings-projekter, som indebærer isolering af stamceller fra humane embryoner. For at modtage støtte skal forskningen opfylde følgende krav:

- Deltagerne skal indhente etisk rådgivning i de lande, hvor forskningen gennemføres,
- De humane embryoner skal være produceret før 27. juni 2002
- Projektet skal have et særligt vigtigt forskningsformål inden for grundforskningen eller øge den lægevidenskabelige viden med henblik på udvikling metoder inden for human medicin,
- Det skal demonstreres, at andre alternativer er utilstrækkelige til det påtænkte forskningsformål,
- Donorerne skal afgive frivilligt, udtrykkeligt og informeret samtykke,
- Der må ikke gives nogen form for godtgørelser til donorer,
- Donorens personlige oplysninger, herunder genetiske data skal beskyttes,
- Deltagerne i projekter skal overholde de seneste kvalitets- og sikkerhedsstandarder med henblik på at sikre at stamcellerne kan spores.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Deltagerne i forskningsprojekter bør gøre deres bedste for at sikre, at nyvundne stamcellelinjer stilles til rådighed for andre forskere. Kommissionen offentliggør hvert år en liste over projekter, som modtager EU-støtte.

3. Europa-Parlamentets udtalelse

Der foreligger endnu ikke en udtalelse fra Parlamentet.

4. Høring i Danmark

Forslaget behandles af EF-Specialudvalget for forskning

5. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Kommissionens forslag vil hverken have statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser.

6. Nærhed og proportionalitet

Forslaget er i overensstemmelse med principperne om såvel nærhed som proportionalitet, da internationalt samarbejde om forskning på området er en forudsætning for at nå de nødvendige fremskridt.

7. Forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt for Europaudvalget.

11. Investering i forskning: En handlingsplan for Europa KOM(2003) 226 endelig

- Udveksling af synspunkter
- Vedtagelse af en Rådsresolution om investering i forskning med henblik på vækst og konkurrenceevne

Resumé:

Meddelelsen er led i overvejelserne om at øge investeringerne i forskning og innovation som aftalt i Det Europæiske Råd i foråret 2002. Indholdet har karakter af et forslag til handlingsplan. Der lægges op til så vidt muligt at koordinere de samlede bestræbelser, såvel nationale som europæiske aktiviteter. Mulighederne for at forbedre rammebetingelserne for fremme af investeringer i forskning og udvikling vil blive undersøgt. Handlingsplanen omtaler en lang række aktioner dels igangsatte initiativer dels nye initiativer. Der peges på mulighederne for at øge kvaliteten af den offentlige støtte, ligesom behovet for omlægning af eksisterende støtteaktioner omtales.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

1. Baggrund

På mødet i Det Europæiske Råd i Barcelona i marts 2002 var der tilslutning til en målsætning om, at investeringerne i forskning og innovation skulle nærme sig tre procent af BNP inden 2010. Formålet med meddelelsen er at følge op på meddelelsen "Mere forskning i Europa – mod 3% af BNP", KOM(2002)499, som blev drøftet på rådsmødet (konkurrenceevne) den 26. november 2002.

2. Meddelelsens indhold

Meddelelsen har form af et forslag til en handlingsplan, der har til formål at skabe en ramme for fælles bestræbelser på at fremme investeringer i forskning og innovation. Kommissionen lægger med handlingsplanen op til en ny koordineringsproces på forskningsområdet. Initiativet skal ses som led i bestræbelserne på at skabe et bedre klima for private investeringer i forskning og innovation. Det fremhæves, at der er behov for at udvikle en fælles forståelse på alle niveauer af, at der skal sikres en bæredygtig og sammenhængende proces for hele Europa.

For at forbedre rammebetingelserne for investeringer i forskning foreslås:

- Effektivisering af den offentlige støtte til forskning og innovation.
- Omlægning af den offentlige støtte gennem øget opmærksomhed til kvalitet, statsstøtteregler etc.
- Bedre rammebetingelser i form af f.eks. bedre udnyttelse af ophavsret, konkurrenceregler etc.

Der lægges endvidere vægt på, at der tilstræbes en koordineret europæisk proces for at optimere udbyttet af den forstærkede indsats. Som led i en europæisk sammenhængende indsats foreslås aktioner som:

- Etablering af en åben koordineringsmetode, der følger investeringerne i forskning. Initiativet skal baseres på en simpel variant af metoden og eksisterende indikatorer.

- Etablering af en åben koordinationsmetode, der følger udviklingen af menneskelige ressourcer inden for forskning og teknologi.

Det foreslås, at der søges skabt en fælles vision for udviklingen, herunder udviklingen af nøgleteknologier. Der tages initiativ til:

- Etablering af europæiske teknologiplatforme inden for kerntechnologier.

Forbedring af den offentlige støtte

Udviklingen vil være afhængig af, at der sker en forbedring af den offentlige støtte til forskning og innovation. Når det drejer sig om mobilisering af de menneskelige ressourcer, foreslås følgende aktioner:

- Implementering af en europæisk strategi for forskermobilitet.
- Fremme af forståelsen af samspillet mellem forskning og samfundet.
- Udarbejdelse af forslag til karriereplaner for forskere.
- Iværksættelse af benchmarking i udviklingen i antallet af Phd'er.

Der lægges vægt på, at samspillet mellem de offentlige forskningskompetencer bringes i anvendelse i industrien. Følgende aktioner omtales:

- Universiteternes rolle i det europæiske videnssamfund.
- Udvikling af administrative reformer og foranstaltninger, der fremmer forbindelserne mellem offentlige institutioner og industrien.
- Involvering af industrien og andre interessenter i fastlæggelsen af prioriteringen af den offentlige forskningsindsats.
- Udvikling af mere effektive regler for udnyttelse af ophavsret til resultater fra forskningen og dens anvendelse i praksis.

Der peges på behovet for at udvikle finansieringsmodeller, som kan bidrage til at fremme udbyttet af investeringer, der kommer fra forskellige finansieringskilder.

Der peges på følgende aktioner:

- Bedre samspil mellem europæiske finansieringsinstrumenter som Sjette rammeprogram, strukturfonde og Den Europæiske Investeringsbank.
- Samarbejde om åbning af nationale programmer.
- Iværksættelse af "innovation 2010" fra Den Europæiske Investeringsbank.
- Effektivt finansieringssystem for samarbejdsprojekter inden for rammerne af EUREKA.
- Optimering af det samlede mix af finansieringsinstrumenter.
- Udvikling af samarbejdet mellem Sjette rammeprogram og Den Europæiske Investeringsbank.

Der foreslås særlige initiativer til fremme af samspillet mellem forskning og innovation. De omfatter:

- Udvikling af nationale regler, så de bedre kan stimulere europæisk teknologioverførsel.
- Etablering af knudepunkter og ekspertisenetværk.
- Styrkelse af innovation på grundlag af forskningsprogrammer.

Der er behov for at udvikle incitamenter, der i højere grad fremmer investeringerne i forskning. Der peges på:

- Fælles anvendelse af finansielle incitament og forskningspolitik med henblik på etablering af forskningsintensive virksomheder.
- Udvikling af garantimekanismer ved investeringer i risikobetonede projekter.
- Aktioner direkte rettet mod forskningsintensive, mindre virksomheder.

Omlægning af den offentlige støtte

Meddelelsens behandling af øget kvalitet af offentlig støtte til forskning og innovation skal ses som led i aftalen om vækst og stabilitet og sker på baggrund af Stabilitets- og vækstpakten og de overordnede økonomiske retningslinier.

Der peges i denne forbindelse på behovet for en aktion vedrørende

- Tilskynde og overvåge en ændring i de offentlige udgifters fokus inden for rammerne af Stabilitets- og vækstpakten, så de rettes mod "viden" især forskning og innovation.

Med henblik på at skabe overblik over, hvorledes medlemslandene med offentlige midler planlægger at bidrage til at nå det fastsatte mål. Ved anvendelse af den åbne koordinationsmetode foreslås:

- Analyse af medlemslandenes offentlige budgetter til forskning og innovation.

For at fremme virksomhedernes muligheder for at øge deres forskningsaktiviteter foreslås følgende aktioner:

- Hurtig vedtagelse af blokgodkendelse af undtagelser for mindre virksomheder.
- Analyse af virkningen af statsstøtte til opnåelse af horisontale mål.
- Ændring af statsstøtteregler med henblik på at fremme forskning.

Intellectuel ophavsret søges fremmet gennem følgende aktioner:

- Etablering af et patentsystem for fællesskabet.
- Forslag til direktiv om styrkelse af ophavsret.
- Støtte til koordineret EU-dækkende opmærksomheds- og træningsaktiviteter vedr. intellectuel ophavsret.
- Vurdering af særlige forskningsaspekter i lovgivning om ophavsret.

Et velfungerende system af europæiske standarder spiller en vigtig rolle for fremme af innovation. Denne rolle skal styrkes gennem følgende aktioner:

- Meddelelse fra Kommissionen om direktiv om standarder.
- Støtte til standardisering gennem Sjette rammeprogram især inden for integrerede projekter og ekspertisenetværk.
- Identifikation af teknologiske områder, hvor eksisterende lovgivning eller manglende lovgivning hindrer udviklingen af nye teknologier.

Effektive og integrerede finansielle markeder er en vigtig faktor til fremme af teknologi i forskellige faser af udviklingen. Der foreslås følgende aktioner på området:

- I nødvendigt omfang tilpasse den skattemæssige behandling af investorer og fonde med risikovillig kapital med henblik på at undgå dobbeltbeskatning.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

- Sikre at fællesskabslovgivning om kapitaltilgængelighed fremmer det europæiske venture kapitalmarked.

Der er behov for at styrke virksomhedernes opmærksomhed på fælles forskningsstrategier, ledelse og finansiell rapportering. Der foreslås følgende aktioner:

- Etablering af en overvågningsaktivitet for industriel forskning, herunder et score-board.
- Fremme af fælles måling og rapportering om forskning og andre former for intellektuelle ressourcer.
- Fremme af udvikling af forskningsstyringsredskaber inden for forskning og uddannelse.

3. Europa-Parlamentets udtalelse

Det er ikke oplyst, om Europa-Parlamentet vil komme med en udtalelse.

4. Høring i Danmark

Meddelelsen har været sendt høring og der er modtaget følgende synspunkter:

Akademikernes Centralorganisation opfordrer kraftigt regeringen til, ligesom Tyskland og Frankrig, at adoptere Barcelona målsætningen til et nationalt mål, således at regeringen med næste finanslov igangsætter en plan for, hvorledes Danmark senest i 2010 kan indfri et mål for de offentlige forskningsinvesteringer på 1 pct. af BNP henholdsvis 2 pct. for private investeringer. Den kraftige forøgelse af forskningsinvesteringerne der er lagt op til kræver en strategiplan for, hvorledes målet nås. Kommissionen har med sin handlingsplan leveret et godt bidrag til de videre overvejelser. AC er enig med Kommissionen i behovet for, at de offentlige udgifter koncentrerer sig mod mere produktive investeringer ikke mindst forskning og innovation, da de bidrager til vækst. AC lægger vægt på at fastholde forskere i professionen ved at give dem fordelagtige karriereudviklingsudsigter og ved at skabe et positivt billede af forskerhvervet. Universiteternes muligheder for at skabe attraktive ansættelsesvilkår afhænger af deres økonomiske vilkår og stabilitet i bevillingsforholdene. Rammebetingelserne for øgede investeringer kan forbedres via skatteordninger. AC anbefaler, at der iværksættes en nærmere analyse af forholdene i udvalgte lande med henblik på at overveje, hvorledes skatteincitamenter kan anvendes i øget omfang.

Dansk Handel og Service finder en samlet handlingsplan for at styrke investeringer i forskning som grundlæggende rigtig i lyset af at sikre udviklingen af det europæiske videnssamfund. Man er enig i Barcelona-målsætningen og at der er brug for en målrettet og konsekvent indsats fra alle relevante aktører. Efter Dansk Handel og Services opfattelse er Kommissionens forståelse af begrebet teknologisk innovation bekymrende, idet innovation ikke alene er en teknologisk proces, men også udviklingen af ny viden på andre måder. De videnbaserede serviceerhverv er et eksempel på en sektor med stor samfundsmæssig vækst, og dens forhold er ikke omtalt i Kommissionens meddelelse. Der er et klart behov for et stærkt udviklet samarbejde mellem forskerverdenen og serviceerhvervene. Dansk Handel og Service støtter ideen om etablering europæiske teknologifora inden for en række nøgleteknologier for at styrke det strategiske fokus. Der anbefales fora inden for informations- og kommunikationsteknologi samt nanoteknologi. Man

er enige i behovet for en forøgelse af antallet af forskere for at få effekt af øgede investeringer. Forøgelsen bør omfatte alle relevante fagområder, herunder samfundsfag og humaniora. En anden vigtig forudsætning for effekt vil være fremme af partnerskaber og netværk, hvor virksomhederne deltager. Det er nødvendigt, at der udvikles af et bedre statistisk grundlag for at kunne følge udviklingen ikke mindst i servicesektoren. Med henblik på at forbedre rammebetingelserne for private investeringer i forskning er der behov for bedre overblik over, hvordan man beskytter resultaterne fra forskningen.

Rektorkollegiet understreger betydningen af, at Barcelona-målsætningen opfyldes. Det er vigtigt, at der på nationalt plan sker betragtelige investeringer i forskning og udvikling, så Danmark yder sit bidrag til den samlede forøgelse af investeringerne. Der bør lægges vægt på, at øgede investeringer kommer til forskningen bredt, herunder også grundforskning. Det må endvidere sikres, at universitetsverdenen bliver involveret i arbejdet i de kommende teknologifora. Det er nødvendigt, at der udarbejdes perspektiver og sættes mål for øgede investeringer. Der advares imod, at der lægges for stor vægt på administrative aspekter, der ikke klart understøtter de forskningsfaglige udfordringer, som målet stiller. Dette skyldes bl. a. store forskelle landene imellem. Det er således ikke tilstrækkeligt at tælle antallet af PHd'er, idet forskeruddannelsessystemet varierer fra land til land. Det anbefales, at samspillet mellem EU's rammeprogrammer, strukturfonde og andre internationale finansieringskilder fremmes med henblik på at udnytte disse til fremme af forskning, men at det undgås belastet af store administrative byrder.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Forskeruddannelsesrådet (FUR) støtter generelt Barcelona-målet og er enig i behovet for en kraftig udvidelse af forskeruddannelsen. FUR støtter som led heri, at der iværksættes en benchmarking baseret på den åbne koordineringsmetode. Der er behov for initiativer på europæisk plan, der kan fremme en styrkelse af forskerkarrierens tiltrækningskraft. Der bør fokuseres på rekruttering og bedømmelse af forskere samt karriereudvikling. Det er endvidere afgørende, at der som foreslået sker en styrkelse af samspillet mellem offentligt og privat forskning. Dette samspil bør også omfatte et samarbejde om forskeruddannelse. FUR støtter forslaget om, at forskere, institutioner og virksomheder i øget omfang får adgang til forskningsmidler i andre EU-lande.

Forskningsforum og Forskningsrådene hilser meddelelsen velkommen og understreger, at det er en gigantisk opgave at nå målet inden for det relativt korte tidsrum. Der lægges vægt på, at øgede investeringer kun får effekt, såfremt den samlede kæde fra forskeruddannelse til anvendelsen af resultater indgår i den samlede strategi. Behovet for nye forskere er så stort, at der må gennemføres en særskilt indsats for at tiltrække det nødvendige antal med de nødvendige kvalifikationer. Forskerrekruttering bør foregå internationalt og forslaget om at se nærmere på karriereudvikling for forskere hilses velkommen. Der efterlyses en stillingstagen til den rolle, som et europæisk forskningsråd kunne spille i den planlagte intensivering af investeringerne i forskning. De nye investeringer bør omfatte både basismidler og midler, der uddeles i konkurrence for at sikre en balanceret udvikling.

5. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Afhængigt af, hvilke af Kommissionens anbefalinger Danmark vælger at gennemføre, vil meddelelsen kunne få betydelige statsfinansielle konsekvenser.

6. Nærhed og proportionalitet

Målsætningen om, at Europas samlede forskningsinvesteringer skal nærme sig 3% af BNP senest i 2010 indebærer, at der skal ydes en indsats på både nationalt og EU plan. For så vidt angår den del af planen der skal gennemføres på EU plan er det regeringens vurdering, at den er i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

7. Forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Handlingsplanen blev forelagt for Europaudvalget til orientering i forbindelse med Rådsmødet (Konkurrenceevne (det indre marked, industri og forskning) den 13. maj 2003. Udvalget modtog i den forbindelse samlenotat af 2. maj 2003.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

12 Forslag til Rådets afgørelse om undertegnelse af rammeaftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Den Europæiske Rumorganisation (ESA)

(retsgrundlag: artikel 170 og artikel 300, stk. 2)

- Status over arbejdet
- (Evt.) Afgørelse om undertegnelse af rammeaftalen

Resume:

I Rådets resolution af 13. maj 2003 om udvikling af en samlet europæisk rumpolitik statueres bl.a., at det haster med konkret handling på europæisk niveau. Kommissionen opfordres til i samarbejde med ESA at afslutte en rammeaftale før udgangen af 2003 og at fremlægge en Hvidbog for Rådet og Europa-Parlamentet. Hvidbogen skal indeholde målene for en samlet europæisk rumpolitik samt forslag til nødvendige aktiviteter, som skal implementeres især gennem et Europæisk Rumprogram. Et udkast til rammeaftale foreligger nu.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

1. Baggrund

Siden 1998 er der fortløbende taget beslutninger om udarbejdelsen af en fælles strategi for europæisk rumpolitik af ministerrådene i både ESA og EU. Forhandlingerne om en rammeaftale mellem de to organisationer har stået på i et par år. På en ESA-Ministerkonference den 13. maj 2003 vedtog medlemslandene en resolution, som pålagde ESAs Generaldirektør at tage de nødvendige skridt til at afslutte disse forhandlinger inden udgangen af 2003. På møde i Rådet (Konkurrenceevne) den 13. maj 2003 vedtoges en resolution om udvikling af en overordnet europæisk rumpolitik. I denne understreges bl.a. vigtigheden af, at man inden udgangen af 2003 færdigforhandler rammeaftalen.

2. Rammeaftalens indhold

Det legale grundlag for aftalen vil være TEF art. 170 (samarbejde med tredjelande), og proceduren som beskrevet i art. 300 stk 2 (aftaler med tredjelande og internationale organisationer).

Aftalen indgås for en 4-årig periode at regne fra den dato, hvor begge organisationer har tiltrådt denne. Den vil automatisk blive forlænget for nye 4-årige perioder, medmindre den opsiges med ét års varsel af en af parterne.

EU og ESA er enige om, at et nærmere samarbejde vil styrke den fredelige udnyttelse af rummet som et vigtigt redskab, der vil bidrage til europæisk sammenhæng og økonomisk vækst.

Rammeaftalen fastlægger en række formål og områder for samarbejdet, specielt udvikling af en europæisk rumpolitik, som kan sammenkoble EUs efterspørgsel på serviceydelser og anvendelsen af rumteknologi til gennemførelser af EUs politikker med den ekspertise, som ESA er i besiddelse af i sin egenskab af den europæiske rumorganisation, som Danmark sammen med 14 europæiske lande er medlem af. En række områder for samarbejdet er identificeret, herunder grundvidenskabelige satellitter, jordobservation, telekommunikation, rumstationen, navi-

gation og løfteraketkapacitet. Der er åbnet mulighed for at udvide områderne for samarbejde.

Samarbejdet vil formelt tage form af fælles initiativer enten gennem inkludering af rumrelaterede opgaver i EUs initiativer eller gennem EUs deltagelse i ESA's frivillige programmer. I mange tilfælde vil den nærmere implementering af et fælles initiativ være underlagt en mere detaljeret aftale om rammerne for dette. Gennemførelsen af disse fælles initiativer agtes forelagt på regelmæssige sammenfaldende ESA/EU Ministermøder, et såkaldt "Space Council", idet et sådant "Space Council" ikke vil kunne træffe beslutninger med finansielle implikationer, men alene optræde som rekommanderende organ.

3. Europa-Parlamentets udtalelse

Kommissionen har på et møde i Forskningsgruppen den 2. september oplyst, at Parlamentet skal høres om indgåelse af aftalen mellem de to organisationer.

4. Høring i Danmark

Udkast til rammeaftale behandles i EF-Specialudvalget for forskning.

5. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Rammeaftalen vil ikke have statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser.

6. Nærhed og proportionalitet

I lyset af, at ingen medlemslande selv er i stand til at opretholde en rumindsats og rumpolitik på et tilstrækkeligt niveau, anses nærheds- og proportionalitetsprincippet for opfyldt.

7. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Rammeaftalen har ikke tidligere været forelagt for udvalget. Udkast til forhandlingsmandat vedr. rammeaftalen blev forelagt for udvalget i samlenotat af 27. februar 2002 forud for rådsmødet (forskning) 11. marts 2002, ligesom en rådsresolution vedr. rammeaftalen blev forelagt for udvalget ved samlenotat af 2. maj 2003 forud for rådsmødet (Konkurrenceevne(indre marked, industri, forskning) den 13. maj 2003.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

**13 ITER – internationalt forskningsprojekt vedrørende nuklear fusionsenergi
KOM(2003) 215
– Status over arbejdet**

Resumé:

Den videre udvikling af fusionsteknologien forudsætter, at der snarest etableres en forsøgsreaktor på fusionsområdet (ITER). På Rådsmødet den 13. maj 2003 var der tilslutning til, at ITER bør søges placeret i Europa. Der var desuden tilslutning til, at der skulle foretages en analyse af de to tilbud, der foreligger fra henholdsvis Frankrig og Spanien. Til brug for en afgørelse om placering blev der nedsat en analysegruppe med Sir David King (UK) som formand.

Rapporten fra denne gruppe indeholder en nærmere analyse af indholdet af de to tilbud. Af rapportens hovedkonklusion fremgår, at begge placeringsforslag vil være stærke udfordringer i en international konkurrence, idet Cadarache i Frankrig dog har fordele mht. det teknisk-videnskabelige miljø, hvorimod Vandellos i Spanien har finansielle fordele. Der er således ikke taget endelig stilling til, hvilket af tilbudene der er det mest fordelagtige.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

1. Baggrund

Forskere fra Europa, Japan, Rusland og USA (kaldet parterne) startede i 1988 et samarbejde om at designe et fælles forsøgsanlæg, kaldet ITER. Formålet med ITER er at demonstrere, at fredelig udnyttelse af termonuklear fusionsenergi er videnskabeligt og teknisk gennemførligt. ITER anses for nødvendig for at nå dette mål.

Design fasen er nu afsluttet. Byggetiden for ITER forventes at være omkring 10 år. Derefter følger en driftsfase på ca. 20 år. Hertil kommer yderligere 5 år til afvikling. Opførelsesomkostningerne for anlægget er beregnet til 4.570 mio. EUR.

Forhandlingerne mellem de fire parter - Europa (inkl. Canada), Japan, Rusland og USA - om det fremtidige samarbejde er i den afsluttende fase med møder på højt politisk niveau, og det forventes, at der vil foreligge et beslutningsgrundlag for parternes deltagelse i det fremtidige samarbejde inden udgangen af 2003. Kina og Korea er indtrådt i samarbejdet og deltager i forhandlingerne. Canada og Kasakhstan er associerede deltagere. Endvidere har Indien og Brasilien udtrykt interesse for deltagelse i samarbejdet, eventuelt på mindre forpligtende vilkår.

Der foreligger følgende tilbud på placering af ITER:

- Canada har foreslået en placering ved Clarington i Ontario provinsen.
- Frankrig tilbød en placering i Cadarache i Alperne nord for Nice.
- Spanien har tilbudt en placering i Vandellos syd for Barcelona.
- Japan har tilbudt en placering i Rokkasho-Aomori

De fire tilbudte placeringsmuligheder er i efteråret 2002 blevet vurderet af en særlig komite under ITER samarbejdet, og de er alle fundet teknisk og logistisk tilfredsstillende.

Under drøftelserne om placering af ITER har det vist sig, at der er gode muligheder for at få ITER placeret i Europa. Imidlertid vil mulighederne forventeligt være afhængige af, om det viser sig muligt for EU at enes om et fælles europæisk placeringsforslag.

Spørgsmålet har senest været behandlet på et Rådsmøde 13. maj 2003. Der var tilslutning til at få ITER placeret i Europa, og et stort flertal ønskede, at der blev udpeget et fælles placeringsforslag. Der blev derfor nedsat en "Site Analysis Group" under ledelse af Sir David King, som på basis af de foreliggende vurderinger og interviews med repræsentanter fra Frankrig og Spanien skulle fremkomme med en analyserapport. Sigtet var at drøfte rapporten på rådsmødet den 22. september 2003.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

2. Rapportens indhold

Rapporten indledes med at understrege, at ITER-projektet er en udfordring for det internationale forskningssamarbejde i en skala, som man ikke har set før. Som sådan er det et globalt projekt. Den europæiske ekspertise på området er anerkendt omkring i verden. Det betyder, at hvis Europa ønsker at fastholde denne position, skal ITER bygges i Europa (Frankrig eller Spanien).

Rapporten analyserer de to europæiske placeringsforslag - Cadarache i Frankrig og Vandellos i Spanien - ved hjælp af relevante kriterier, hvoraf de vigtigste er:

- Projektets miljø (herunder den tekniske og videnskabelige infrastruktur samt transportforhold).
- Omkostninger (primært omkostninger i forbindelse med opførelsen).
- Værtslandets støtte (politisk opbakning).
- Betydningen for den europæiske fusionsforskning.

I henhold til det første kriterium, siger rapporten, at den franske placering klart har bedre teknisk-videnskabelige forhold til at gennemføre projektet, hvilket også betyder en reduceret teknisk risiko. Til gengæld har Spanien bedre transportforhold, hvilket begunstiger især transport af udstyr og materiale.

Mht. opførelsesomkostninger er det spanske forslag betydeligt billigere. Rapporten nævner, at de samlede omkostninger i den 10-årige bygningsperiode vil være omkring 10% lavere, såfremt valget falder på Spanien (Vandellos). Det hænger primært sammen med de lavere lønomkostninger.

Hvad angår værtslandenes opbakning, er der i begge lande stor lokal og regional opbakning til projektet. I Spanien støttes forslaget desuden af parlament og regering.

Placeringsstedet vil få stor betydning for omfanget af den europæiske fusionsforskning. I tilfælde af at valget falder på Cadarache, vil Frankrig afvikle det meste af den nationale fusionsforskning, som ikke er helt lille. Derimod vil Spa-

nien fortsætte sin forholdsvis beskedne indsats, såfremt der bliver tale om en spansk placering. I øvrigt vil bygningen af ITER i Europa kræve store ændringer i EU's fusionsprogram, uanset om det bliver en spansk eller fransk placering.

Rapportens hovedkonklusion er, at begge europæiske forslag stort set er lige gode. Den franske placering har klare teknisk-videnskabelige fordele. Den spanske er økonomisk mere fordelagtig for den europæiske fusionsforskning under den 10-årige opførelsesperiode.

For at få et indtryk af, hvad det vil betyde for Danmark økonomisk, kan følgende oplyses:

Såfremt ITER placeres i Europa, er der mellem partnerne en indbyrdes forståelse for, at EU/EURATOM betaler 45% af de samlede opførelsesomkostninger svarende til et samlet EU-bidrag på 2.057 mio. Eur i 10 år. Tages der højde for dels at der allerede er afsat midler til ITER i 6. rammeprogram dels at værtslandet skal betale 10% af opførelsesomkostningerne, vil det betyde, at Danmarks årlige bidrag til ITER i det 7. og 8. rammeprogram vil være ca. 25 mio. kr. årligt. Til sammenligning tjener, at Danmark betaler 28 mio. kr. årligt til fusionsforskningen under det 6. rammeprogram, hvor ITER-andelen udgør 27%.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

3. Europa-Parlamentets udtalelse

Det er ikke oplyst, om Europa-Parlamentet vil komme med en udtalelse.

4. Høring i Danmark

Rapporten har været sendt til høring i ministeriets rådgivningsgruppe vedrørende fusion. Gruppen har erklæret sig enig i rapportens hovedkonklusion.

5. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Opførelsen af ITER vil ikke få statsfinansielle eller lovgivningskonsekvenser, idet beløbet vil være en del af det bidrag, som Danmark betaler til EU-samarbejdet.

6. Nærhed og proportionalitet

Rapporten vil i sig selv ikke have nogen indvirkning på spørgsmålet om nærhed og proportionalitet.

7. Forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Rapporten har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Europaudvalget er ved flere lejligheder blevet orienteret om ITER, senest ved samlenotat af 2. maj 2003 forud for rådsmødet (Konkurrenceevne (det indre marked, industri, forskning) den 13. maj 2003.